

В. Л. СМІРНОВА, Н. Я. ПАНЧИШИН, Л. П. ЗАПОРОЖАН

КАНАБІС І ЯКІСТЬ ЖИТТЯ: ВПЛИВ, РИЗИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, м. Тернопіль, Україна

Мета: проаналізувати поширеність канабісу в історичному аспекті та дослідити його вплив на якість життя.

Матеріали та методи. Під час дослідження проаналізовано актуальні наукові публікації, звіти міжнародних організацій, як-от Всесвітня організація охорони здоров'я, Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC).

Результати. Історичний та культурний контекст вживання канабісу показує, що його використання в різних цивілізаціях має давні традиції як у медицині, так і в ритуалах. У багатьох культурах канабіс сприймається як природний засіб для зниження болю, тривоги та для духовного очищення. Цей досвід може бути корисним для формування сучасної політики щодо канабісу, зокрема в контексті забезпечення доступу до безпечних й ефективних методів його вживання.

У медичному контексті канабіс може бути корисним для лікування певних захворювань, однак не можна ігнорувати ризики для психічного здоров'я. Використання канабісу в медичних цілях повинно бути ретельно регульованим, з контролем дозування і частоти вживання. Важливо враховувати індивідуальні особливості організму та вживати канабіс лише під наглядом медичних спеціалістів для мінімізації ризиків і забезпечення максимальної користі для здоров'я та якості життя.

Легалізація канабісу може стати потужним економічним стимулом, створюючи нові робочі місця, генеруючи податкові надходження, а також знижуючи витрати на боротьбу з нелегальним обігом канабісу. Ба більше, контроль за ринком канабісу дає змогу забезпечити більш високу якість продуктів, зменшити рівень криміналізації користувачів і зменшити навантаження на правоохоронні органи. Проте нелегальний обіг канабісу продовжує залишатися серйозною проблемою, яка містить загрози для соціальної стабільності та безпеки, впливаючи на криміногенну ситуацію.

Висновки. Вплив вживання канабісу на якість життя є комплексним і залежить від багатьох факторів: рівня легалізації, ефективності державного регулювання, соціально-економічних умов та культурних особливостей суспільства. Комплексний підхід до регулювання та профілактики вживання канабісу дасть змогу мінімізувати негативні наслідки та використати потенціал цієї речовини для розвитку суспільства загалом.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: канабіс; якість життя; легалізація; поширеність; медичне застосування.

Вступ. Канабіс, один із найпоширеніших психоактивних засобів у світі, є предметом інтенсивних наукових досліджень, особливо в контексті його впливу на якість життя користувачів. У багатьох країнах спостерігається тенденція до легалізації канабісу, що породжує нові можливості для медичного застосування, а також відкриває дискусії щодо соціальних та економічних наслідків його вживання. Канабіс має широкий спектр ефектів на організм, які можуть варіюватися від позитивних, як-от зменшення болю чи тривоги, до негативних, включно з ризиками для психічного здоров'я та соціальних відносин. Це підвищує актуальність дослідження як можливостей, так і ризиків, пов'язаних із вживанням канабісу, зокрема в контексті якості життя окремих осіб і суспільства загалом.

Міжнародна практика регулювання обігу канабісу в медичних цілях свідчить про поступовий перехід до більш ліберального й раціонального підходу до використання цієї речовини в системі охорони здоров'я. У багатьох країнах світу канабіс

уже визнано засобом, що може значно покращити якість життя пацієнтів з хронічними захворюваннями, онкологічними патологіями, неврологічними розладами та іншими станами, які не завжди піддаються традиційному лікуванню.

Ключовими аспектами регулювання є впровадження чіткої законодавчої бази, яка регламентує вирощування, виробництво, розподіл і призначення канабісу для медичних цілей. Успішні моделі містять суворий контроль якості продукції, забезпечення доступності для пацієнтів, які її потребують, і водночас мінімізацію ризиків зловживання або несанкціонованого обігу.

Мета: проаналізувати поширеність канабісу в історичному аспекті та дослідити його вплив на якість життя.

Матеріали і методи. Під час дослідження проаналізовано актуальні наукові публікації, звіти міжнародних організацій, як-от Всесвітня організація охорони здоров'я, Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC), накази МОЗ України.

Результати дослідження та їх обговорення.

Історія використання канабісу є однією з найстаріших серед психоактивних речовин, оскільки ця рослина була відома народам світу з давніх часів. Вона має як позитивний, так і негативний вплив на якість життя людства, що відображає зміни в економічних, медичних та соціокультурних умовах суспільств [1–3].

У Давньому Китаї, Індії, на Близькому Сході та серед племен степових районів канабіс використовували для виробництва тканин, паперу, а також у ритуальних і лікувальних цілях. Застосування канабісу для виробництва матеріалів полегшувало побут та сприяло розвитку ремесел і технологій, що підвищувало рівень життя в окремих культурах. Лікувальні та ритуальні практики з використанням канабісу сприяли полегшенню болю, покращенню здоров'я та духовному благополуччю. Але водночас використання рослини було обмежене окремими культурними групами, тому загальний вплив на якість життя був регіональним і не завжди інтегрувався в масове господарське життя.

Європейська колоніальна експансія стала каталізатором стрімкого розповсюдження канабісу в Новому Світі. Іспанці завезли його до Нового Світу (1530–1545 рр.) переважно для промислових цілей, як-от виготовлення канатів, тканин і паперу, що мало вагомий економічний ефект. Широке використання канабісу у виробництві сприяло розвитку інфраструктури та промисловості нових колоній, що покращувало матеріальний добробут населення. Цей масштабний економічний процес спрямований переважно на індустріальні потреби, а традиційні лікувальні та культурні практики, пов'язані з канабісом, часто знецінювалися або втрачають свою значущість в умовах комерційної експлуатації [1; 3].

У 1842 році ірландський лікар Вільям О'Шонессі привіз канабіс до Британії, що започаткувало нову хвилю інтересу до його лікувальних властивостей. Завдяки цьому канабіс широко впровадили в західну медицину: Канабіс використовували для полегшення болю, лікування запалень, безсоння та інших хвороб, що суттєво покращувало якість життя пацієнтів. Активне використання в аптеках і лікарнях стимулювало розвиток нових лікарських препаратів і медичних технологій.

Дедалі більша популярність і комерціалізація лікувальних засобів на основі канабісу, з одного боку, спричинили надмірне використання, а з іншого – викликали занепокоєння щодо потенційних побічних ефектів і неправильного застосування. Надмірне або неправильне використання канабісу призводило до психічних розладів, залежності та когнітивних порушень. Ці наслідки негативно впливали на повсякденне життя, знижували працездатність і загальну якість життя.

До початку XX століття канабіс уже набув популярності як лікарський засіб і важливий промисловий ресурс, але соціальні, політичні та економічні фактори (наприклад, імміграційні хвилі та негативна пропаганда) призвели до його криміналізації. У США, наприклад, 1937 року затвердили Marihuana Tax Act, що майже обмежило використання канабісу: до цього моменту канабіс забезпечував лікувальні та промислові потреби, сприяючи розвитку медицини та економіки. Обмеження доступу до лікарських засобів, пов'язаних з канабісом, а також стигматизація користувачів призвели до зниження якості життя, особливо для тих, хто міг би отримувати терапевтичну користь від рослини [3; 4].

Так, канабіс відіграв важливу роль у покращенні якості життя на різних етапах історії: у давніх цивілізаціях він сприяв розвитку ремесел, матеріальної культури, медицини та духовних практик, забезпечуючи добробут населення; у колоніальний період його використання стимулювало економічне зростання нових територій, зокрема через промислове виробництво тканин і канатів; а в XIX столітті відродження лікувальних властивостей канабісу зробило його важливим медичним засобом, що сприяло покращенню здоров'я та загального рівня життя багатьох людей.

Однак обмеження й криміналізація на початку XX століття призвели до втрати потенціалу рослини як лікарського та промислового ресурсу, а також наклали соціальну стигму, що вплинуло на доступність терапевтичних засобів і знизило якість життя окремих груп населення [1; 4].

Сьогодні канабіс розглядається не лише як наркотична речовина, а і як перспективний медичний засіб, що надає нові можливості для покращення якості життя, одночасно викликаючи дискусії щодо потенційних ризиків та соціальних наслідків.

Медичне застосування канабісу передбачає використання канабісу або його компонентів, як-от канабіноїди (ТГК та CBD), для лікування різних захворювань і симптомів. Канабіс допомагає зменшити біль, зокрема, при хронічних болях, як-от біль при онкологічних захворюваннях, артриті, нервових розладах. Канабіс використовують для зменшення нудоти та блювання, особливо в пацієнтів, які проходять хіміотерапію; лікування спазмів та м'язових напружень, наприклад, при розсіяному склерозі. Вживання канабісу може полегшити симптоми тривоги, депресії та стресу, хоча це питання залишається недостатньо вивченим і потребує додаткових досліджень. Медичний канабіс, зокрема CBD, виявився ефективним у лікуванні деяких форм епілепсії, також у дітей, для зменшення кількості нападів. Канабіс може покращити апетит у людей, які мають проблеми з харчуванням, наприклад, при ВІЛ/СНІД, ракових захворюваннях чи після хіміотерапії [5; 6].

Медичне застосування канабісу вимагає ретельного медичного контролю і використовується лише за призначенням лікаря через потенційні побічні ефекти та ризики.

Незважаючи на деякі позитивні ефекти, неконтрольоване або рекреаційне вживання канабісу має низку ризиків для здоров'я та якості життя. Тривале вживання канабісу, особливо в молодому віці, може спричинити порушення пам'яті, концентрації та здатності до навчання. У деяких випадках вживання канабісу може призвести до розвитку депресії, тривожних розладів, або навіть психозів, особливо в людей з генетичною схильністю до психічних захворювань. У деяких випадках канабіс може викликати залежність, що впливає на соціальне життя, стосунки з родиною та друзями, а також впливати на професійну діяльність, знижуючи продуктивність на роботі чи навчанні [2; 7].

Канабіс утримує статус найуживанішого наркотику у світі, і за даними 2022 року його споживали близько 228 мільйонів осіб, що дорівнює 4% світового населення. Протягом останнього десятиліття рівень його вживання збільшився на 28%, що демонструє тенденцію до стабільного зростання. Північна Америка залишається регіоном з найвищим рівнем споживання канабісу: у 2022 році 19,8% населення віком 15–64 років уживало цю речовину. Водночас в Африці канабіс є основною причиною звернення по наркологічну допомогу. Дані також свідчать про значні гендерні відмінності: у Північній Америці жінки становлять 45% користувачів, тоді як в Азії їх частка не перевищує 9%. У 2022 році 49% країн визнали канабіс основною причиною звернень до наркологічних служб, тоді як 38% респондентів визнали його ключову роль у розвитку наркологічних проблем [8–10].

У багатьох країнах канабіс офіційно використовують у медичних цілях. Міжнародні організації, зокрема Всесвітня організація охорони здоров'я та Організація Об'єднаних Націй, відіграють ключову роль у розробці стандартів і рекомендацій для країн, які прагнуть інтегрувати медичний канабіс у свою систему охорони здоров'я. Основою для формування нормативно-правової бази стала Сингл-конвенція про наркотичні засоби 1961 року. Це міжнародний договір, укладений під егідою Організації Об'єднаних Націй, який регулює контроль за наркотичними речовинами та їх обіг у світі, обмежуючи використання наркотиків для медичних і наукових цілей, а також спрямований на запобігання зловживанню й незаконному обігу. Незважаючи на свій історичний характер, ця конвенція продовжує впливати на сучасні підходи до регулювання канабісу, проте новітні наукові відкриття і дедалі більші вимоги медичної практики стимулюють перегляд цих норм та адаптацію до сучасних умов [9].

Легалізація медичного канабісу розпочалася в 1990-х роках в Ізраїлі, а першим законом у світі став канадський акт *The Marihuana for Medical Purposes Regulations (MMPR)* 2001 року, після чого його використання в медичних цілях поступово дозволили Нідерланди (2003), Італія (2007), Чехія (2013), Австралія (2016), Німеччина (2017), Велика Британія (2018) та багато інших країн, визнавши його ефективність у лікуванні хронічного болю, епілепсії та інших захворювань [11; 12]. У 2024 році наказом МОЗ України встановлено особливі правила призначення та використання лікарських засобів на основі медичного канабісу [13–15].

Першою країною, яка легалізувала рекреаційний канабіс, став Уругвай у 2013 році, дозволивши виробництво, продаж і вживання канабісу для дозвілля або розваг, після чого такі країни, як Канада (2018), Нова Зеландія (2020), Мексика (2021), а також кілька штатів США затвердили аналогічні законодавчі ініціативи. Мальта стала першою країною в Європейському Союзі, яка легалізувала рекреаційне використання канабісу. Це сталося в грудні 2021 року, коли парламент Мальти ухвалив закон, який дозволяє дорослим особам володіти до 7 грамів канабісу для особистого вжитку та вирощувати до чотирьох рослин для особистого споживання в домашніх умовах. Люксембург став другою європейською країною, яка легалізувала рекреаційний канабіс. Закон, який набув чинності 21 липня 2023 року, дозволяє дорослим громадянам споживати канабіс і вирощувати до чотирьох кущів конопель для особистого використання в домашніх умовах. Німеччина також легалізувала рекреаційний канабіс: закон, що набув чинності 1 квітня 2024 року, дозволяє дорослим громадянам володіти до 25 грамів канабісу в громадських місцях, до 50 грамів у приватному володінні та вирощувати до трьох рослин для особистого споживання [16].

Водночас країни із жорсткою антинаркотичною політикою, як-от Сінгапур, Китай, Іран, Індонезія, Саудівська Аравія, Малайзія та Об'єднані Арабські Емірати, продовжують активно боротися з наркотрафіком канабісу, застосовуючи суворі покарання, включно з тривалими тюремними термінами або смертною карою, особливо за зберігання та поширення значних кількостей наркотиків [9–10].

Поступова легалізація канабісу надає нові можливості для розвитку суміжних галузей економіки, стимулюючи інновації, створення робочих місць і залучення інвестицій, що позитивно впливає на соціальне благополуччя.

У країнах, де канабіс легалізовано для медичного або рекреаційного використання, цей сектор стає важливим джерелом економічного зростання. Регульований ринок сприяє створенню робочих місць, збільшенню податкових надходжень та

залученню інвестицій у сільське господарство, виробництво й роздрібну торгівлю [17].

У регіонах, де канабіс залишається забороненим, розвинений чорний ринок. Це веде до економічних витрат у вигляді недоотриманих податкових надходжень, витрат на боротьбу з нелегальним обігом наркотиків, а також соціальних витрат, пов'язаних із лікуванням залежності та втратою працездатності.

Незаконний обіг канабісу сприяє діяльності кримінальних угруповань та наркокартелів, що може посилювати рівень насильства та корупції. Оскільки нелегальний ринок не регулюється, виникає низка проблем, пов'язаних із відмиванням грошей та поширенням інших, більш небезпечних речовин.

Легалізація та регулювання ринку канабісу в деяких країнах дає змогу зменшити кількість кримінальних справ, пов'язаних із дрібними правопорушеннями та незаконним обігом. Це сприяє оптимізації роботи судової системи й правоохоронних органів, хоча певні проблеми, пов'язані з нелегальним ринком, можуть залишатися актуальними [8; 9].

Легалізація канабісу може сприяти зниженню стигматизації користувачів, що позитивно впливає на соціальну інтеграцію та зменшує негативні наслідки кримінальної кар'єри за незначні порушення. Відкритий діалог щодо регулювання й профілактики може допомогти створити більш підтримувальне середовище для людей, які мають проблеми з наркотичною залежністю.

Висновки. Вплив вживання канабісу на якість життя є комплексним і залежить від багатьох факторів: рівня легалізації, ефективності державного регулювання, соціально-економічних умов та культурних особливостей суспільства.

Комплексний підхід до регулювання та профілактики вживання канабісу дасть змогу мінімізувати негативні наслідки та використати потенціал цієї речовини для розвитку суспільства загалом.

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому вивченні медичних, психологічних, соціальних, економічних та екологічних аспектів впливу канабісу на якість життя, зокрема його терапевтичного потенціалу, ризиків для здоров'я, впливу на молодь і суспільство, а також наслідків легалізації та вирощування.

Список літератури

1. Канабіс та канабіноїди [Текст] : навчальний посібник / А. М. Скрипніков, Л. О. Герасименко, В. О. Рудь, П. В. Кидонь ; УМСА. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2020. 120 с.
2. Погорелов І. І., Манаєнкова О. Д. Психіатрія і наркологія: підручник. 3-є видання. Київ : Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2023. 319 с.
3. Наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги і прекурсори. Ознаки наркотичного сп'яніння. *Навчально-методичний посібник*. / Стрільців О. М., Герман О. В., Буковський Ю. Д., Соловей В. В., Варава Д. В. Київ, 2020. 90 с.
4. Cheron J, d'Exaerde A. Drug addiction: from bench to bedside. *Transl Psychiatry*, 2021. 11:424.
5. Канабіс : потужний лікарський засіб чи звичайний наркотик? Держлікслужба. 2023 URL: https://www.dls.gov.ua/for_subject/канабіс-потужний-лікарський-засіб-чи/
6. Міжнародні стандарти лікування розладів, пов'язаних із вживанням наркотичних речовин: переглянуте видання з урахуванням результатів польового дослідження. Geneva : World Health Organization and United Nations Office on Drugs and Crime, 2020. 110 с.
7. Чугуєва І. Є., Мухіна Л. М., Ляшко А. В. Психологія роботи із залежними станами. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів. Миколаїв: НУК ім. адмірала Макарова, 2022. 101 с.
8. UNODC World Drug Report 2023 (United Nations publication, 2023). UNITED NATIONS New York, 2023. 70 p. UNODC, World Drug Report 2023: Executive Summary
9. UNODC World Drug Report 2024: Harms of world drug problem continue to mount amid expansions in drug use and markets.
10. World Drug Report 2024 URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/world-drug-report-2024.html>
11. Shen J., Hua G., Li C., Liu S., Liu L., Jiao J. Prevalence, incidence, deaths, and disability-adjusted life-years of drug use disorders for 204 countries and territories during the past 30 years. *Asian J Psychiatr*, 2023. 86:103677.
12. Shuyan Zhang, Xiaoying Qi, Yingying Wang, Keyuan Fang. Global burden of drug use disorders by region and country, 1990–2021. *Frontiers in Public Health*, Sec. Substance Use Disorders and Behavioral Addictions, 2024. Vol. 12. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1470809>
13. Чорнобай М. CANNABIS. 66 та одне питання про канабіс в Україні / ред. Ольга Гончар, Данило Гончар. Кривий Ріг : Видавець Роман Козлов, 2022. 260 с.
14. Про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання обігу рослин роду коноплі (Cannabis) для використання у навчальних цілях, освітній, науковій та науково-технічній діяльності, виробництва наркотичних засобів, психотропних речовин та лікарських засобів з метою розширення доступу пацієнтів до необхідного лікування : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3528-IX#Text>.
15. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, наркотичних речовин і прекурсорів та зловживанням ними : Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
16. Soeun Kim, Hayeon Lee, Selin Woo, Hyeri Lee et al. Global, regional, and national trends in drug use disorder mortality rates across 73 countries from 1990 to 2021, with projections up to 2040: a global time-series analysis and modelling study. *eClinicalMedicine*, 2025; 79:102985 P. 1–13.

17. Hannah Ritchie, Pablo Arriagada and Max Roser. Opioids, Cocaine, Cannabis, and Other Illicit Drugs. OurWorldinData.org., 2022. URL: <https://ourworldindata.org/illicit-drug-use>.

References

1. Skrypnikov, A.M., Herasymenko, L.O., Rud', V.O., Kydon', P.V. (2020). Kanabis ta kanabinoyidy: navchal'nyy posibnyk [Cannabis and cannabinoids [Text]: textbook]. UMSA. Poltava : TOV «ASMI» [in Ukrainian].
2. Pohoryelov, I.I. & Manayenkova, O.D. (2023). Psykhiatriya i narkolohiya: pidruchnyk [Psychiatry and narcology: textbook]. Kyiv: Vseukrayins'ke spetsializovane vydavnytstvo «Medytsyna» [in Ukrainian].
3. Stril'tsiv, O.M., Herman, O.V., Bukov's'kyi, Yu.D. Solovey, V.V., Varava, D.V. (2020). Narkotychni zasoby, psykhotropni rehovyny, yikh analohy i prekursori. Oznyaky narkotychnoho sp'yaninnya [Narcotics, psychotropic substances, their analogues and precursors. Signs of drug intoxication]. Kyiv [in Ukrainian].
4. Cheron, J. & d'Exaerde, A. (2021). Drug addiction: from bench to bedside. *Transl Psychiatry*, 11:424.
5. Kanabis: potuzhnyy likars'kyi zasib chy zvychnyy narkotyk? [Cannabis: a powerful medicine or an ordinary drug?] (2023). Derzhliksluzhba. Retrieved from: https://www.dls.gov.ua/for_subject/канабіс-потужний-лікарський-засіб-чи/
6. Mizhnarodni standarty likuvannya rozladiv, pov'yazanykh iz vzhivannyam narkotychnykh rehovyn: perehlyanute vydannya z urakhuvannyam rezul'tativ pol'ovoho doslidzhennya [International Standards for the Treatment of Substance Use Disorders: Revised Edition, Taking into Account the Results of a Field Study]. (2020). Geneva: World Health Organization and United Nations Office on Drugs and Crime [in Ukrainian].
7. Chuhuyeva, I.Ye., Mukhina, L.M., Lyashko, A.V. (2022). Psykholohiya roboty iz zalezhnymy stanamy. Metodychni rekomendatsiyi do samostiyanoi roboty studentiv [Psychology of work with dependent states. Methodological recommendations for independent work of students]. Mykolayiv : NUK im. admiral Makarova [in Ukrainian].
8. UNODC, World Drug Report 2023 (United Nations publication, 2023). UNITED NATIONS New York, 70 p. UNODC, World Drug Report 2023: Executive Summary
9. UNODC World Drug Report 2024: Harms of world drug problem continue to mount amid expansions in drug use and markets.
10. World Drug Report 2024. Retrieved from: <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/world-drug-report-2024.html>
11. Shen, J., Hua, G., Li, C., Liu, S., Liu, L., and Jiao, J. (2023). Prevalence, incidence, deaths, and disability-adjusted life-years of drug use disorders for 204 countries and territories during the past 30 years. *Asian J Psychiatr.* 86:103677.
12. Shuyan, Zhang, Xiaoying, Qi, Yingying, Wang, Keyuan, Fang. (2024). Global burden of drug use disorders by region and country, 1990–2021. *Frontiers in Public Health, Sec. Substance Use Disorders and Behavioral Addictions*, Vol. 12. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1470809>
13. Chornobay, M. (2022). CANNABIS. 66 ta odne pytannya pro kanabis v Ukraini [CANNABIS. 66 and one question about cannabis in Ukraine]. Kryvyi Rih: Vydavets' Roman Kozlov [in Ukrainian].
14. Zakon Ukrainy «Pro vnesennya zmin do deyakikh zakoniv Ukrainy shchodo derzhavnoho rehulyuvannya obihu roslyn rodu konopli (Cannabis) dlya vykorystannya u navchal'nykh tsilyakh, osvityi, naukovi ta nauko-tekhichniy diyal'nosti, vyrobnytstva narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rehovyn ta likars'kykh zasobiv z metoyu rozshyrennya dostupu patsiyentiv do neobkhidnoho likuvannya» [Law of Ukraine "On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding State Regulation of Circulation of Plants of the Cannabis Genus for Use in Educational, Scientific, and Scientific-Technical Activities, Production of Narcotic Drugs, Psychotropic Substances, and Medicinal Products in Order to Expand Patients' Access to Necessary Treatment"] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3528-IX#Text>.
15. Zakon Ukrainy «Pro zakhody protydyi nezakonnomu obihu narkotychnykh zasobiv, narkotychnykh rehovyn i prekursoriv ta zlovzhyvannyam nymy» [Law of Ukraine "On Measures to Counteract Illicit Trafficking in Narcotic Drugs, Narcotic Substances and Precursors and Their Abuse"] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
16. Soeun, Kim, Hayeon, Lee, Selin, Woo, Hyeri, Lee et al. (2025). Global, regional, and national trends in drug use disorder mortality rates across 73 countries from 1990 to 2021, with projections up to 2040: a global time-series analysis and modelling study. *eClinicalMedicine*, 5; 79:102985, 1–13.
17. Hannah, Ritchie, Pablo, Arriagada and Max, Roser. (2022). Opioids, Cocaine, Cannabis, and Other Illicit Drugs. OurWorldinData.org., Retrieved from: <https://ourworldindata.org/illicit-drug-use>.

CANNABIS AND QUALITY OF LIFE: IMPACT, RISKS AND OPPORTUNITIES

V. L. Smirnova, N. Ya. Panchyshyn, L. P. Zaporozhan

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University of the Ministry of Health of Ukraine, Ternopil, Ukraine

Purpose: to analyze the prevalence of cannabis in historical terms and study its impact on the quality of life.

Materials and Methods. The study analyzed relevant scientific publications and reports of international organizations such as the World Health Organization (WHO) and the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC).

Results. The historical and cultural context of cannabis use shows that its use in different civilizations has a long tradition, both in medicine and rituals. In many cultures, cannabis is perceived as a natural remedy for pain and anxiety and for spiritual purification. This experience can be useful in shaping modern cannabis policy, particularly in the context of ensuring access to safe and effective methods of use.

In a medical context, cannabis can be useful for treating certain medical conditions, but the risks to mental health cannot be ignored. The use of cannabis for medical purposes should be carefully regulated, with dosage and frequency of use controlled. It is important to take into account the individual characteristics of the body and use cannabis only under the supervision of medical professionals to minimize risks and maximize health and quality of life benefits.

Legalization of cannabis can be a powerful economic stimulus, creating new jobs, generating tax revenues, and reducing the costs of fighting illicit trafficking. Moreover, control over the cannabis market allows for higher quality products, reduced criminalization of users, and a lower burden on law enforcement. However, illicit cannabis trafficking continues to be a serious problem that poses threats to social stability and security, affecting the crime situation.

Conclusions. The impact of cannabis use on the quality of life is complex and depends on many factors: the level of legalization, the effectiveness of government regulation, socioeconomic conditions and cultural characteristics of society. A comprehensive approach to regulating and preventing cannabis use will minimize the negative consequences and use the potential of this substance for the development of society as a whole.

KEY WORDS: cannabis; quality of life; legalization; prevalence; medical use.

Рукопис надійшов до редакції 18.04.2025

Відомості про авторів:

Смірнова Валентина Леонідівна – кандидатка медичних наук, доцентка кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; ORCID <https://orcid.org/0000-0001-7473-9826>.

Панчишин Наталія Ярославівна – кандидатка медичних наук, доцентка кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; ORCID <https://orcid.org/0000-0001-5786-3083>.

Запорожан Лариса Петрівна – кандидатка географічних наук, доцентка кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; ORCID <https://orcid.org/0009-0008-5588-0224>.

Електронна адреса для листування: smirnova@tdmu.edu.ua